Lausunto
25.8.2020

Liikenne- ja viestintävaliokunnalle

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi sähköisen viestinnän palveluista annetun lain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 98/2020 vp)

Medialiitto kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto hallituksen esityksestä, jolla muutetaan sähköisen viestinnän palveluista annettua lakia ja eräitä siihen liittyviä lakeja. Kommenttimme koskevat pääasiassa audiovisuaalisten mediapalveluiden sääntelyä sekä autoradiota.

Pääviestit

1. **Hallituksen esitykseen sisältyvät kotimaisiin televisiotoimijoihin kohdistuvat tekstityksen uudet laatuvaatimukset ovat kohtuuttomia televisiotoimijoille aiheutuvien mittavien kustannusrasitusten vuoksi. Medialiiton mielestä velvoitteita ei tule toteuttaa esitetyn mukaisina. Lisäksi ohjelmien tekstitysvelvollisuuksista aiheutuvat kustannukset tulee kattaa valtion varoista.**

2. **Medialiitto pitää hyvänä hallituksen esitystä säätää autoradiovastaanottimen FM-vastaanottomahdollisuus pakolliseksi ominaisuudeksi digitaalisia maalähetyksiä koskevan velvoitteen rinnalle. Esityksellä turvataan suomalaisten mahdollisuudet kuunnella kotimaisia radiokanavia sekä vastaanottaa vaaratiedotteita uusissa autoissa.**

3. **Kannatamme teknologianeutraalia sääntelyä, jolla yhtenäistetään kotimaisille ja kansainvälisille toimijoille asetettavia velvoitteita. Esityksessä otetaan askelia oikeaan suuntaan.**

4. **Audiovisuaalisia mediapalveluita koskeva soveltamisalan rajaus on onnistunut. Säännöksiä tulee soveltaa vain sellaisiin palveluihin, joiden pääasiallisena tarkoituksena on tarjota audiovisuaalista sisältöä.**

5. **Kannatamme mainonnan sääntelyn vapauttamista hallituksen esityksen mukaisesti sekä mainonnan aikarajojen että tuotesijoittelun osalta.**

Yleiset huomiot esityksestä

Medialiitto kannattaa lämpimästi teknologianeutraalia sääntelyä, jolla yhtenäistetään kotimaisille ja kansainvälisille toimijoille asetettavia velvoitteita. Audiovisuaalisten mediapalveluiden osalta hallituksen esitykseen sisältyy merkittäviä parannuksia, joilla otetaan askelia oikeaan suuntaan, kuten tiettyjen sääntöjen soveltamisalan laajentaminen koskemaan myös videonjakoalustan tarjoajia ja sääntelyn yhtenäistäminen lineaaristen ja on demand -palveluiden välillä.

Valitettavasti esitykseen sisältyy askelia myös toiseen suuntaan. Medialiitto on huolestunut tekstitystä koskevasta esityksestä, joka lisäisi kotimaisten televisiotoimijoiden velvollisuuksia aiheuttaen mittavia kustannuksia ja heikentäen kotimaisten mediayritysten kilpailuasemaa kansainvälisten toimijoiden rinnalla.

Audiovisuaalisten mediapalveluiden sääntely

Soveltamisala

Medialiitto pitää hallituksen esityksen 206 §:ssä säädettyä soveltamisalaa ja sen rajoituksia onnistuneena.

Audiovisuaalisia mediapalveluita koskevia säännöksiä tulee soveltaa vain sellaisiin palveluihin, joiden pääasiallisena tarkoituksena on tarjota audiovisuaalista sisältöä. Säännöksiä ei siten tule soveltaa sellaisiin toimituksellista sisältöä sisältäviin verkkosivuihin ja palveluihin, joissa audiovisuaalisen sisällön tarjoaminen ei ole palvelun päätarkoitus eikä ohjelmien määrä huomioon ottaen säännöllistä, kuten pääasiassa teksti- tai audiomuotoista toimituksellista materiaalia sisältävät sanoma- sekä aikakauslehtien verkkoversiot ja radion on demand -palvelut.

Medialiitto pitää hyvänä, että kansallisella lailla täsmennetään lain soveltamisalaa ja rajataan selkeästi sen ulkopuolelle sanoma- ja aikakauslehtien sähköisten versioiden toimitukselliseen sisältöön sisällytetyt videoklipit ja liikkuva kuva (206 §). Teknologianeutraalin sääntelyn hengessä soveltamisalan rajausta tulee kuitenkin soveltaa sanoma- ja aikakauslehtien ohella yhtäläisesti kaikkiin vastaaviin toimituksellista materiaalia sisältäviin palveluihin, jotka saattavat sisältää yksittäisiä videoklippejä tai liikkuvaa kuvaa.

Ääni- ja tekstityspalvelut

Hallituksen esityksen 211 §:ään sisältyvät tekstityksen uudet laatuvaatimukset ovat kohtuuttomia kaupallisille televisiotoimijoille aiheutuvien mittavien kustannusrasitusten vuoksi.

AVMS-direktiivi velvoittaa jäsenvaltiot varmistamaan, että mediapalvelun tarjoajien tarjoamia palveluja saatetaan jatkuvasti ja asteittain esteettömämmiksi vammaisille henkilöille toteuttamalla oikeasuhtaisia toimenpiteitä. Direktiivi jättää avoimeksi sen, kuinka palveluiden asteittainen esteettömyys toteutetaan käytännössä.

Direktiivi ei myöskään edellytä säätämään tekstityksen tiukasta laatuvaatimuksesta, joka on puhtaasti kansallinen vaatimus. Käytännössä kansallisesti toteutettavaksi ehdotettu velvoite koskisi ainoastaan kotimaisia televisiotoimijoitamme. Velvoite lisäisi kotimaisiin mediatoimijoihimme kohdistuvaa sääntelyä heikentäen kotimaisten mediayritysten kilpailuasemaa kansainvälisten toimijoiden rinnalla ja aiheuttaen mittavia kustannuksia yksinomaan kotimaisille televisiotoimijoille.

Niin ikään kansallisella ratkaisulla ehdotetaan uutena ääni- ja tekstitysvelvoitteen laajentamista myös tilausohjelmapalveluihin, joissa ääni- ja tekstityspalvelun osuuden tulisi olla 30 prosenttia ohjelmistoista. Velvoitteen laajeneminen tilausohjelmapalveluihin aiheuttaisi useille kaupallisille toimijoille lisäkustannuksia. Esitysluonnoksessa ehdotetaan säädettäväksi myös raportointivelvollisuudesta ja esteettömyyttä koskevien toimintasuunnitelmien laatimisesta, jotka myös omalta osaltaan lisäisivät hallinnollisia kustannuksia.

Medialiiton mielestä kansallisesti ehdotettuja toimenpiteitä ei voida pitää kaupallisten toimijoiden kannalta direktiivin edellyttämällä tavalla oikeasuhtaisina. Esityksen mukainen velvoite tarkoittaisi esimerkiksi Sanoman kokoiselle toimijalle arvioiden mukaan miljoonan euron vuosittaisia lisäkustannuksia. Mikäli tekstityksen vaatimat kustannukset tulisi säästää esimerkiksi henkilöstökuluista, tarkoittaisi tämä 18 henkilön työsuhteen lopettamista, minkä vaikutukset olisivat vastoin hallituksen työllisyystavoitteita.

Kustannusrasituksia aiheuttavasta lisäsääntelystä pidättäytyminen on erityisen tärkeää tällä hetkellä, kun koronapandemia on kurittanut mediayritysten taloutta. Vaikutusten korjaaminen kestää pitkään, vähintään vuoden, minkä aikana uusia kustannusrasitteita ei voida asettaa.

Valtioneuvoston periaatepäätöksessä Mediapoliittisesta ohjelmasta linjattiin vuonna 2018, että kotimaassa lähtökohtana on se, että kansallinen unionin lainsäädännön yli menevä sääntely poistetaan. Ääni- ja tekstityspalveluihin liittyen ohjelmassa päätettiin toimenpiteenä seuraavaa: ”Kannustetaan Yleisradiota teknologioiden kehittämisessä siten, että kaikki toimijat voivat hyödyntää niitä.” Myös hallituksen esitysluonnoksen valmistelun yhteydessä arvioitiin vaihtoehtoa, ettei uusia tekstityksen laatuun liittyviä velvoitteita asetettaisi, koska laatu tulee kiistatta kehittymään teknologisen kehityksen avulla. Arvioitavana oli myös vaihtoehto, että valtio korvaisi kaupallisille toimijoille aiheutuvat kustannukset. Valitettavasti nämä linjaukset eivät näy lakiesityksessä.

Medialiiton mielestä ääni- ja tekstitysvelvoitteita ei tule toteuttaa esitetyssä muodossa, vaan muuttaa vastaamaan vuonna 2018 Valtioneuvoston periaatepäätöksessä Mediapoliittisesta ohjelmasta päätettyjä toimenpiteitä. Lisäksi yhteiskunnallisen tehtävän hoitamisesta, kuten ääni- ja tekstityspalvelun toteuttamisesta aiheutuvat kustannukset tulee kattaa valtion varoista.

Mainonnan sääntely

Medialiitto kannattaa mainonnan sääntelyn vapauttamista.

Samoilla mainosmarkkinoilla toimiviin yrityksiin tulee soveltaa samoja sääntöjä. Kansallisiin toimijoihin kohdistuvat tiukemmat velvoitteet heikentävät kotimaisten mediayritysten kilpailuasemaa kansainvälisten toimijoiden rinnalla.

Hallituksen esityksen mukainen mainonnan aikarajoja koskevan sääntelyn keventäminen on siten askel oikeaan suuntaan (222 §). Hallituksen esityksen mukaan televisiomainosten osuus ei saisi ylittää 20 prosenttia kello 6:n ja 18:n välisenä aikana ja kello 18:n ja 24:n välisenä aikana, mikä on selkeä parannus nykytilaan.

Huomionarvoista kuitenkin on, että mainonnan aikarajoja koskevat säännöt koskevat ainoastaan lineaarista televisiotoimintaa. Tilausohjelmapalveluita koskien vastaavaa mainonnan rajoitusta ei ole.

Medialiitto kannattaa myös tuotesijoittelua koskevaa sääntelymuutosta.

Hallituksen esityksen 220 §:n mukaan tuotesijoittelu olisi jatkossa lähtökohtaisesti sallittua lukuun ottamatta tapauksia, jotka on yksilöity laissa. Lähtökohta on Medialiiton mielestä oikea. Käytännön vaikutukset jäänevät kuitenkin Medialiiton arvioiden mukaan vähäisiksi, koska tuotesijoittelu olisi edelleen kielletty käytännössä samoissa tilanteissa kuin voimassa olevankin lain mukaan.

FM-vastaanottomahdollisuus autoradiossa

Medialiitto pitää erittäin hyvänä hallituksen esitystä turvata suomalaisten mahdollisuudet kuunnella kotimaisia radiokanavia myös uusissa autoissa säätämällä ajoneuvolain 25 §:ssä autoradiovastaanottimen FM-vastaanottomahdollisuus pakolliseksi ominaisuudeksi digitaalisia maalähetyksiä koskevan velvoitteen rinnalle.

Medialiitto pitää esitystä perusteltuna, sillä Suomessa radiolähetykset lähetetään analogisena FM-radioverkon välityksellä, eikä digitaalisina maalähetyksinä lähetettäviä radiopalveluita ole. Suomessa maanpäällisillä digiradiovastaanottimilla ei ole mahdollista vastaanottaa radiopalveluja. Lisäksi on huomioitava, että ilman FM-radiovastaanotinta myöskään vaaratiedotteiden vastaanottaminen ei ole mahdollista.

Suomessa alkoi vuoden alussa uusi 10 vuotta kestävä FM-radion toimilupakausi, eikä Suomessa ole näköpiirissä FM-radion aseman heikkenemistä. Suomalaisista 90 prosenttia kuuntelee radiota viikoittain ja peräti 70 prosenttia suomalaisista kuuntelee radiota autossa.[1]

Medialiitto ry

Jukka Holmberg
toimitusjohtaja

Johanna Halkola
johtava asiantuntija

Medialiitto on media-alan ja graafisen teollisuuden yritysten edunvalvontajärjestö. Jäsenjärjestömme ovat Aikakausmedia, Graafinen Teollisuus, RadioMedia, Sanomalehtien Liitto ja Suomen Kustannusyhdistys. Yhdessä edustamme noin 700:aa yritystä uutismedian, aikakausmedian, kirjojen ja oppimateriaalin kustantamisen sekä painamisen, radio- ja tv-toiminnan ja jakelun alueilla. Media-alan ja painoalan yritykset työllistävät Suomessa suoraan 22 000 henkilöä ja yritysten yhteenlaskettu liikevaihto on 4,4 miljardia euroa.

[1] Finnpanel Oy, Kansallinen radiotutkimus, touko-heinäkuu 2020.